

ВЕЛИЧ НА ПАПЕРІ, АБО ТЕХНОЛОГІЯ РОСІЙСЬКОЇ БРЕХНІ

Історія доводить, що успіх інформаційних операцій Росії обумовлюється її проникненням в усі сфери суспільного життя потенційної «жертви». Нижче буде подано основні наративи, які вже впродовж багатьох століть доволі ефективно застосовуються російською пропагандою і на нівелювання яких мають бути першорядно спрямовані зусилля вітчизняного фронту інформаційного спротиву.

«Спільна історія» росіян і підкорюваних народів – це перший факт, із якого починається впровадження у свідомість населення вигідної Кремлю концепції історії. Мовляв, якщо від 1654 до 1991 рр. українці практично безперервно жили з росіянами в єдиній державі, то існування України як окремої держави суперечить природному ходу історії. Більше того, до цього приписується ще й начебто спільне давньоруське минуле і назва «споконвічні російські території». Такі ж самі тези нині звучать і на адресу Казахстану, територія якого з 1731 р. була окупована Російською імперією, а місцеві природні ресурси – одразу ж фактично безкарно розграбовані й реалізовані на зовнішньому ринку за високими цінами. Тим не менш, путінський режим прямо заявляє свої претензії щодо північних казахстанських регіонів через «спільну історію». До цього можна додати і приклад Грузії, де ситуація ще більш анекдотична: ще починаючи з III ст. до н. е. тут стала формуватися власна мова і культура, однак апологети царизму заявили, що грузинську граматику виробили тільки вони і начебто «подарували» грузинам у середині XVIII ст. Саме з того часу псевдонаукові праці російських пропагандистів ведуть відлік формування грузинської культури в лоні російської, їхнього «взаємозбагачення» і, відповідно, єдиної «спільної історії» обох народів. У цьому випадку постає логічне питання: якщо, скажімо, на території Західної Європи у 962–1806 рр. існувала держава під назвою «Священна Римська імперія німецької нації», до складу якої входили майже всі сучасні європейські країни, то чому ж сучасна Німеччина не заявляє своїх прав на всі ці території через «спільну історію»? Чому ж не прагнуть інтеграції колишні володіння Золотої Орди на всьому обширі від Східної Європи до Далекого Сходу? Централізована влада в Англії остаточно встановилася в 1066 р. після завоювання місцевих королівств вихідцем із французької провінції герцогом Вільгельмом, а в Японії – після підкорення місцевих кланів китайським принцом Сьотоку в 645 р., однак ні англійці себе не вважають «братами» французів, ані ті ж таки японці – «братнім народом» із китайцями. Спільна участь в історичних процесах на певних етапах **аж ніяк** не виступає тим фактором, який зближує країни настільки, щоб одна з них у майбутньому мала поступитися своєю незалежністю на користь інтересів іншої і стати її складовою частиною.

Схожим є наратив щодо **«історичної (або цивілізаційної) місії» Росії** – мовляв, якби на певному етапі той чи інший народ не потрапив під «високу руку» московського царя, то ні про яке підвищення життєвого рівня чи навіть збереження його національної ідентичності взагалі б не йшлося. Найбільш яскравим у цьому плані видається сумнозвісний приклад тюркських та угро-фінських народів, підкорених Москвою в основному на межі XVII–XVIII ст. Ставши основою для **«єдиного російського народу»**, вони були позбавлені батьківщини поза межами Росії і піддані численним асиміляційним акціям з тим, аби бути остаточно виключеними з боротьби за власне національне самовизначення. При цьому ще з перших завоювань у Сибіру в 1590-х рр. московіти насаджували місцевим жителям неминучість висловлення вірності їхньому правителю як шляху до «світлого майбутнього». Правдивих же відомостей про власну історію та сутність московської влади представники

названих народів були позбавлені елементарно через відсутність такого роду джерел їхніми національними мовами. На сьогодні саме представники цих етносів об'єднуються Кремлем у кістяк «корінних росіян» і «мають бути вдячними» російській владі за прихід «прогресу» на їхні землі. Пишучи про історію України, московські ідеологи також стверджують, зокрема, про так звану «історичну місію» царя Олексія Михайловича, який у 1654 р. прийняв гетьмана Богдана Хмельницького з усім Військом Запорозьким «під високу государеву руку». Так само подаються досягнення українських інтелектуалів ХІХ ст., які начебто були б неможливими без імперської університетської науки.

Формуючи «моральний авторитет» своєї країни в очах як власного населення, так і потенційно підкорюваних народів, кремлівські ідеологи послуговуються сентенціями щодо «величі» їхньої країни («**Россия – великая держава**»). Тим самим створюється мнима виключність Росії та її образ як одного із ключових «творців історії». Узагальнивши інтерпретації наведеної конструкції російськими істориками від царських часів до сьогодення, можна виділити такі основні постулати, за допомогою яких твориться і на яких базується уявна «велич» Росії:

- месіанізм як ідеологічна основа для побудови «відносин» зі слабшими країнами – щодо них Росія виступає «помічницею» і «рятівницею»;
- позиціонування ключової (а почасти й відверто вирішальної) ролі Московії в міжнародних відносинах на всіх етапах історії;
- використання «права сильного» як інструменту примусу «невірних» і «невдячних» народів до поваги до російського правителя;
- стрімке і сплановане розширення російських кордонів рівнозначне підвищенню іміджу Росії та її правлячої верхівки на світовій арені;
- збройна боротьба за Росію – це не захист своєї країни і своїх сімей, а утвердження величі Кремля і власних амбіцій військовослужбовців про відданість «великій справі» та «творенню історії».

Оригінал: <https://www.ukrinform.ru/rubric-world/3467180-velicie-na-bumage-ili-tehnologia-rossijskoj-lzi.html>